

Dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

Alkotmánybíróság
részére
1015 Budapest
Donáti u. 35-45

395	
ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
14/1717-0/2018	
Érkezett:	2018 NOV 21.
Példány:	1
Melléklet:	18 db
Kezelőiroda: <i>ju</i>	

Tárgy: Alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

1. Alulírott: [redacted]

- az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 27. § (1)-(4) bekezdései szerint, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján,
- az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 53. § (1) bekezdése, és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint,
- az Abtv. 27 § a) és b) pontjaiban foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva,

alkotmányjogi panaszt

és

végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmet

terjeszt elő.

I. Az Alkotmányjogi panasz tárgya és jogi feltételeinek igazolása

2. Az Indítványozó az alkotmányjogi panaszt – a II. pontban foglaltakban az alkotmányjogi összefüggéseket is részletesen indokolva – a **Kúria Bhar. III. 690/2018/12 számú, ítélete**, valamint az ezen ítélettel – az Indítványozó esetében részben megváltoztatott – a **Fővárosi Ítéltábla 16.Bf. 212/2017/71. számú ítélete**, továbbá az ennek alapjául szolgáló, a **Fővárosi Törvényszék 31.B.1146/2015/31. számú ítélete**, mint **Alaptörvény-ellenes határozatok** ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján történő megsemmisítése iránt terjeszti elő. A megjelölt ítéletek az Indítványozónak az Abtv. 27. § a) pontja szerint Alaptörvényben biztosított jogait sértik, és az Abtv. 27. § b) pontja szerinti, rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

3. Az Indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján – a 26. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel – az **alkotmányjogi panaszát** egyben kiterjeszti a büntetőeljárásról szóló **2017. évi XC. törvény** (a továbbiakban: Be.) **615. § (3) b) pontjának „kizárólag”** határozó szava, valamint a **615. § (5) bekezdése, illetve a 870. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és ex tunc hatályú megsemmisítésére**, valamint ezekre vonatkozóan az **alkalmazási tilalom kimondására** is. Az Indítványozó álláspontja szerint a 2. pontban rögzített bírósági ítéletekkel bekövetkezett alapjogi sérelmei részben a Be. imént felhívott rendelkezéseire figyelemmel is következtek be, s hatályban maradásuk esetén alapjogi sérelmei orvosolhatatlanok.

4. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, legutolsó, 2018. július 12-én kelt és jogerős Kúriai ítéletet az Indítványozó **2018. szeptember 21-én vette** kézhez, a büntetés-végrehajtási intézetben. Erről a bírósági iratok között a formanyomtatvány szerinti, úgynevezett „kézbesítési ívnek” kell rendelkezésre állnia. Ez alapján alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései, valamint az Ügyrend 28. § (1)-(2) bekezdései szerint **határidőben előterjesztett**.

5. Az Indítványozó bejelenti, hogy az alkotmányjogi panasz tárgyával kapcsolatban az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt **kizáró okok nem** állnak fenn. Az Indítványozó **felülvizsgálati kérelmet nem** terjesztett elő és annak előterjesztése a Be. 650. § (1) bekezdésének kizáró és 649. § (2) bekezdésének korlátozó szabályaira figyelemmel jelen ügyben **objektíve nem is terjeszthető elő**.

6. Az indítványozó jogsérelmei **a támadott határozat jogerőre emelkedésével** következtek be, illetve folyamatosan következnek be, és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség számára nem áll rendelkezésre.

7. Az Indítványozónak az Abtv. 27. § harmadik fordulatában megkövetelt, **közvetlen, aktuális** az ügyben való **személyes érintettsége fennáll**, minthogy a bevezetőben megjelölt határozatok kizárólag rá vonatkoznak, ő volt a büntetőeljárás **terheltje** és a felsorolt ítéletek következtében jogerős büntetését jelenleg is tölti, a személyi részben megjelölt végrehajtó intézetben..

8. Az Ügyrend 56. §-ban foglalt rendelkezésekre figyelemmel a természetes személy Indítványozó bejelenti, hogy **személyes adatai közléséhez**, és a **nyilvánosságra** hozatalhoz **nem**, járul hozzá, kéri az ennek megfelelő eljárás biztosítását.

9. Az Indítványozó – az anyagi jogi feltételek között részletezendően, az Abtv. 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés *(1b)* és *(f)* pontja szerint előterjesztett, **határozott kérelemként kijelentett** indítványa, hogy:

- a) Az Alaptörvény Alapvetés fejezetében meghatározott,
 - **a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság** elvéből levezetett visszaható hatály tilalmára, továbbá
 - b) Az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezetben alapjogként meghatározott,
 - **a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt foglalt, tisztességes eljáráshoz**, független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz és ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jogra,

- a **XXVIII. cikk (2) bekezdésében** védett ártatlanság vélelmének megsértésére
- a **XXVIII. cikk (3) bekezdésében** garantált védelemhez való jog megsértésére,
- a **XXVIII. cikk (7) bekezdésében** biztosított jogorvoslathoz való jog megsértésére alapított, és a fentiekből következően
- a **IV. cikk (2) bekezdésében** garantált, személyi szabadsághoz, és az attól való megfosztásra előírt törvényes eljáráshoz való jogát érintő sérelmeire figyelemmel

b) **határozottan kéri** az Alkotmánybíróságtól,

c) a 2. pontban azonosított, jelen indítvánnyal támadott **ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és ex tunc hatályú megsemmisítését** [Abtv. 52. § (1b) e) pont], megállapítva, hogy a bíróság az Abtv. 43. § (2) bekezdése és a Be. 632. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 43. § (3) bekezdése és a Be. 632. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével az eljárást meg kell ismételni.

10. Az indítványozó az Abtv. 28. § (1) bekezdésére tekintettel – a 26. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – a jelen indítvány 9. a) pontjában felsorolt, az Alaptörvényben garantált jogainak sérelme miatt, ugyancsak határozott kérelmet terjeszt elő a büntetőeljárásról szóló **2017. évi XC. törvény 615. § (3) b) pontjának „kizárólag”** szövegrésze, valamint a **615. § (5) bekezdése és a 870. § (3) bekezdése – mint a vele szemben hozott jogerős ítélet (részbeni) alapjául szolgáló – alaptörvény-ellenességének megállapítására és – ex tunc hatályú – megsemmisítésére, s annak kimondására, hogy az Indítványozó ügyében a megismételt eljárás során ezek nem alkalmazhatók.**

11. Az Indítványozó ugyancsak kéri, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel **hívja fel a bíróságot a Kúria Bhar. III. 690/2018/12 számú jogerős ítélete végrehajtásának felfüggesztésére**, illetve ennek hiányában az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján a határozat végrehajtását maga függessze fel.

II. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzményei

A) A releváns jogi előzmények összefoglalása

12. Az indítványozó ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság III. kerületi Rendőrkapitánysága 2013. március 12-én nyomozást rendelt el a [REDACTED] sértett sérelmére, a [REDACTED] t [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] szám alatti lakáson elkövetett súlyos testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt. A nyomozást a **Fővárosi Főügyészség NF 4929/2013/15-I számú**, 2014. április 7-én kelt határozatával megszüntette.

13. A **Legfőbb Ügyészség** a fenti számú határozatot 2014. augusztus 29-én kelt **NF. 2137/2013/7-8-I számú** határozatával hatályon kívül helyezte és elrendelte a nyomozás folytatását.

14. A **Fővárosi Főügyészség** a 2015. augusztus 12-én kelt, **NF. 4929/2013/36. számú vádiratában** az Indítványozóval szemben életveszélyt okozó súlyos testi sértés büntette és kifosztás büntette miatt vádat emelt. Az eljárás során az ügyészség a vádat számos vonatkozásban

módosította.

15. A Fővárosi Törvényszék a 2016. május 4-én kelt **31. B. 1146/2015/31. számú ítéletével** az Indítványozó bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés *a)* pontjának II. fordulata és *d)* pontja szerint minősülő **testi sértés** büntetében és a Btk. 366. § (1) bekezdés *b)* pontjába ütköző **kifosztás** büntetében állapította meg. Ezért halmazati büntetésül **4 évi szabadságvesztésre és 6 évi közügyektől eltiltásra**, valamint **5 évi orvosi foglalkozástól eltiltásra** ítélte.

16. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság, az **5. Bf. 211/2016/34. számú**, 2017. március 10-én kelt ítéletével a Fővárosi Törvényszék 31. B. 1146/2015/31. számú ítéletét **megváltoztatva** az Indítványozó bűnösségét a **testi sértés** büntetének részleges minősítésváltozása mellett **magánlaksértés** vétségében, **okirattal visszaélés** vétségében, **kézpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés** vétségében is megállapította. Mindezt halmazati büntetésül **9 évi szabadságvesztésre, 9 évi közügyektől eltiltásra és az orvosi foglalkozástól végleges eltiltásra** ítélte.

17. A Kúria, mint harmadfokú bíróság a **Bhar. III. 574/2017/18. számú**, 2017. június 13-án kelt végzésével a Fővárosi Ítéltábla 5. Bf. 211/2016/34. számú másodfokú ítéletét **hatályon kívül** helyezte és a másodfokú bíróságot **új eljárás** lefolytatására utasította. Ennek indoka főként az volt, hogy

- a megelőző bíróságok a tényfelderítési kötelezettségüknek nem tettek eleget,
- így a megállapított tényállás hiányos volt
- és ennek megfelelően a ténybeli következtetések sem feleltek meg a jogi követelményeknek,
- az ítéletek nem tartalmaztak megfelelő indokolást, azaz a bíróságok nem adtak számot arról, hogy miből, mire vontak következtetést,
- az eljáró bíróságok által felhasznált bizonyítékok láncolata nem volt teljes,
- a bizonyítás során a bíróságok a perrendi szabályok legelemibb szabályait sem tartották be. (Részletesen összefoglalva: a végzés 57., 58., 66., 88-116. pontjaiban)

18. A megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság, a **16. Bf. 212/2017/71. számú**, 2018. február 22-én kelt ítéletében – a korábbi ítéletétől eltérően – a hatályon kívül helyező végzésben előírt bizonyítást nem teljes körűen lefolytatva, az Indítványozót az eredeti első- és másodfokú ítéletben foglaltakon túl, még **személyi szabadság megsértésének** büntetében bűnösnek mondta ki. Büntetését **9 évi szabadságvesztésben, 9 évi közügyektől eltiltásban és az orvosi foglalkozástól való végleges eltiltásban** szabta meg.

19. A megismételt harmadfokú eljárásban a Kúria, a 2018. július 12-én kelt és jogerős, **Bhar.I.690/2018/12. számú** ítéletében – részleges minősítés-változtatás mellett – az Indítványozóra kiszabott büntetést súlyosbította, melynek során vele szemben **11 évi szabadságvesztést és 10 évi közügyektől eltiltást** szabott ki; a megelőző ítélet további rendelkezéseinek helybenhagyásával.

B) A lényeges ténybeli, és alkotmányjogi jelentőségű egyéb előzmények

20. Az Indítványozóval szemben a büntetőeljárás – a Kúria legutolsó, Bhar.I. 690/2018/12. számú határozatának meghozataláig az 1998. évi XIX törvény (a továbbiakban: régi Be.) alapján folyt és ez alapján került sor a Fővárosi Ítéltábla 16. Bf. 212/2017/71. számú döntése elleni jogorvoslatok bejelentésére is (egyébként valamennyi jogosult részéről).

21. A jogerős döntést megelőzően azonban hatályba lépett az új Be. (ld. 3. pont). Ennek 870. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a rendelkezéseit a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell; a 870. § (3) bekezdése pedig azt, hogy a régi Be. alapján bejelentett jogorvoslat elbírálását mellőzni kell, ha annak az új Be. szerint már nincs helye. Ennek folytán a Kúria legutolsó eljárásában irányadóan a **harmadfokú bíróság felülvizsgálat lehetősége szűkült**. Ugyanis a Be. az **ellentétes döntés** (azaz az első és másodfok közötti eltérő döntés) **fogalmi meghatározását leszűkíti**, s így a fellebbezés elbírálásakor a Be. 615. § (2) bekezdésére és 618. (3) bekezdésében foglaltakat is figyelembe véve – a **615. § (3) bekezdés b)** pontjában foglalt kizárólagos szabályra és a **615. § (5) bekezdésére** figyelemmel, már az Indítványozó testi épség elleni cselekmény miatt nem volt helye **semmilyen – még korlátozott – felülbírálatnak sem**.

22. Ez a körülmény **kihatott az ítélet egészére**, a felülbírálat (felülbíráhatóság teljes körére), miután valamennyi további cselekmény megállapítása csak a testi épség elleni cselekmény miatt folytatott eljárásban értelmes megállapítás, önálló lábakon egyik sem áll, csupán „következményes”, járulékos jellegűek. Az eljárás és a bizonyítás érdemben nem is ezekre folyt, azok lényegében csak dogmatikai bűvészkedés eredményei és felelősségi szempontból érdemi jelentőségük csupán a büntetés kiszabása körében volt. Az eljárás központi magvát kizárólag a testi épség elleni cselekmény megállapíthatósága és emiatt az Indítványozó felelősségének megállapítása képezte; **ha az nem áll meg, nincs ehhez tapadó egyetlen további cselekmény sem**.

23. Ekként az **Indítványozó ténylegesen elesett a valódi, tartalmi felülvizsgálattól**. Ennek eredményeként, vele szemben tényleges jogorvoslat lehetősége nélkül, a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla hozott először – tartalmilag első fokon eljárva – a hatályon kívül helyezésben előírt, részben teljesített terjedelmes bizonyítási eljárást követően jogerős ítéletet; lévén a különböző minősítés alá eső cselekmények tényállás szempontjából egyetlen eseménysort képeznek.

24. A Be. fentebb hivatkozott hatályba léptető rendelkezésének összehatásaként az ügyben a 2018. február 22-én bejelentett fellebbezések közül, 2018. július 1-jét követően csak és kizárólag a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezés maradt érvényben, az Indítványozó terhelt és védője által joghatályosan bejelentett **jogorvoslat** a Be. 870. § (3) bekezdése alapján **megszűnt létezni**; továbbá módosítva sem volt fenntartható a Be. 615. § (3) bekezdés *b)* pontjában foglalt kizárólagossági szabály, és az (5) bekezdés szerinti tilalom folytán.

25. A „törvény erejével megszüntetett egyedi fellebbezés” eliminálódása folytán, a harmadfokon – de ténylegesen másodfokon – eljáró Kúriának nem volt módja jogi álláspontját kifejteni abban a tekintetben sem, hogy a Kúria korábbi, éppen a büntetőeljárás lényegét jelentő, az Indítványozó büntetőjogi felelősségének megállapítására irányuló bizonyítási eljárást súlyosan kifogásoló **Bhar.**

III. 574/2017/18. számú végzésében foglaltaknak a Fővárosi Ítélőtábla a jogerős döntés meghozatalára irányuló eljárásban megfelelően eleget tett-e.

26. Mindennek különösen annak folytán van kiemelkedő jelentősége, hogy az ügyben – miként azt a Kúria az imént hivatkozott hatályon kívül helyező döntésében kifejtette – az ügyben **kizárólag közvetett bizonyítékok** álltak rendelkezésre. Közvetlen, objektív bizonyítékot – a későbbiekben kifejtendők szerint – az ügyben felderíteni már nem is lehet. Az ügy sértettje – korábbi, hosszú ideig tartó élettársi kapcsolatuk ellenére – az Indítványozó terheltet nem ismerte fel, nem azonosította, más, az esemény helyszínén jelenlévő személy (senki szerint) nem volt, DNS minta nincs, a tárgyi bizonyítási eszközként számba jöhető bizonyítékforrások egy része nincs meg, más része szabálytalanul tárolt, harmadrészt nem is szerezték be (s már beszerezhetetlen), az okirati bizonyítékok pótolhatatlanul hiányosak, a meglévő bizonyítékok pedig ellentmondásosak. (vö: Kúria hatályon kívül helyező döntése)

27. A közvetett bizonyítás nem más, mint kiegészítő tényből releváns tényre következtetés, amihez nem elegendő a logika szabályainak tisztán tartása mellett folytatott körültekintő eljárás betartása, emellett a bizonyítékoknak olyan zárt láncolatot kell alkotniuk, amelyek az ellentétes lehetőségeket is kizárják. Közvetett bizonyíték valamely tény bizonyítására csak akkor alkalmas, ha a bizonyítandó tényen kívül minden más lehetőség kizárt. (BH 1975. 164., BH 2003. 145.) A tisztán közvetett bizonyítás ennél fogva a legnehezebb és legkönnyebben elhibázható bírói tevékenység, minek folytán az ilyen ügyben a felülvizsgálhatóságnak, az ellenőrizhetőségének, azaz a jogorvoslat lehetőségének az átlagot messze meghaladó súlya van.

III. Az alkotmányjogi panasz részletezése és az alkotmányos összefüggések igazolása

A visszaható hatály tilalma és a jogorvoslathoz való jog kérdései

28. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikkére (a korábbi Alkotmány 2. §-ra) – kivételes esetektől eltekintve – alkotmányjogi panaszt nem lehet alapítani. A kivételes esetek körét az határoolja be, ha a jogállamiság klauzulájának megsértéséből egyidejűleg más jogsérelem is származott [3018/2013. (I. 28.) AB végzés]. **Következétesen befogadja és érdemben megvizsgálja** az Alkotmánybíróság azokat a panaszokat, melyekben a jogállamiság klauzulájának a jogbiztonság követelményre vonatkozó részéből a kellő felkészülési idő hiányára vagy **a visszaható hatály tilalmára** vonatkozó szegmensek sérülését állítja és valószínűsíti az indítványozó [először: 3268/2012. (X.4.) AB végzés].

29. A bírói döntéssel okozott alapjogi sérelem esetén – az alkotmányjogi panasz természetéből következően – ezek az esetek meglehetősen ritkán fordulnak elő, s a gyakorlat szerint főként nem tartozik a jogbiztonságra hivatkozás körébe az egységes ítélezési gyakorlat biztosításának követelménye. [Ez a gyakorlat a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, 3146/2013. (VII. 16) AB végzésekben foglalt irányvonal megállapítása nem változott.] Jelen ügyben azonban – ebben a kontextusban – távolról **sem ez** (nem az egységes ítélezési gyakorlat problematikája) az **indítvány tárgya**.

30. Az előzőekben, jelzésszerűen felidézett alkotmánybíróági gyakorlatra figyelemmel az Indítványozó hangsúlyozza, hogy **jelen esetben a jogbiztonság klauzulájának a visszaható hatály tilalmára vonatkozó rendelkezése**

a) egyrészt a **Be.-nek** a bevezető részben támadott jogszabályi rendelkezései: **a harmadfokú eljárásra vonatkozó törvényi lehetőségek szűkítése,**

b) másrészt a **Kúria** ehhez kapcsolódó, a jogerős ítéletben követett, **a törvényi rendelkezésnél szigorúbban és szűkítőbb mérce szerint alkalmazott értelmezése** folytán sérült. **Ezzel ellehetetlenült az Indítványozónak a tartalmilag hatékony jogorvoslathoz való, az Alaptörvényben biztosított joga is.**

31. Az előző pontban foglaltak indokolják, hogy az Indítványozó egyrészt a bírói ítéleteknek, másrészt – ezzel összefüggő körben – a törvény (Be.) egyes rendelkezéseinek alaptörvénnyel való összhangja vizsgálatát **egyidejűleg** kéri, a bevezető részben megjelölt konzekvenciák levonása mellett. A két indítvány további indokolása, a szoros összefüggésre figyelemmel nagyjából azonos síkon mozog.

32. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” [ld: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, 3059/2017. (III. 20.) AB végzés]. A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (vö: 513/B/1994. AB határozat). **„Minden jogorvoslat lényegi eleme a 'jogorvoslás' lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát** [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, 24/2015. (VII. 7.) AB határozat].

33. A jogalkotó a különböző eljárásokra nézve más-más jogorvoslati formákat, eltérő jogorvoslati fórumokat állapíthat meg, miként eltérően határozhatja meg azt is, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet [1437/B/1990. AB határozat, 22/2014. (VII. 15.) AB határozat]. Az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog **tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg** és ennek feltételei a különböző típusú eljárásokban eltérőek lehetnek. A jogorvoslattal kapcsolatos alapjogi sérelem azonban nem csak akkor állapítható meg ha a jogorvoslat lehetősége teljesen kizárt, hanem akkor is, **ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot** [vö: 21/1997. (III. 26.) AB határozat]

34. A testület rámutatott arra is, hogy a jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése **nem csupán a jogalkotóval szemben** fennálló követelmény, hanem „az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogszabályok értelmezése során a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (...) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. (...) A jogorvoslat lehetőségének jogalkotó általi megteremtése a fellebbezést elbíráló bíróságok számára egyúttal olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó

alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön.” vö: 11/2017. (V. 26.) AB határozat]

35. A büntetőeljárásban a harmadfokú eljárás bevezetése a régi Be-ben is szigorúan alkotmányossági szempontok alapján történt és a jogintézménynek nincs is hosszú történelmi múltja. Az Alkotmánybíróságnak – az éppen alapjogi szempontból számos kifogással terhelt – törvényességi óvás jogintézményének megsemmisítésére vonatkozó, 9/1992. (I. 30.) AB határozatát követően, a büntetőeljárásban (akár hivatalból, akár kérelemre irányuló eljárás hiányában) nem volt arra mód, hogy az egymással a bűnfelelősség megállapítása és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmények körében, az ellentétes első és másodfokú döntések közötti distanciák és anomáliák kezelhetőek legyenek.

36. Minden további nélkül lehetőség volt arra, hogy a reformatórius jogkör folyamatosan tágítható kereteire figyelemmel, ténylegesen a másodfokú bíróság legyen az ügy első, ám végleges bírója; s ezzel kiürült a jogorvoslathoz való jog merituma. Egyfokú rendes perorvoslat és – a más tudományos és alapjogi szempontok alapján is indokolható – széles reformatórius jogkör mellett ugyanis rendre előállt az az eredmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét olyan tények alapozták meg, amelyeket csak a másodfokú bíróság rögzített, s amelyből szükségképpen következett a jogkövetkezményeknek – rendszerint – a terhére történő súlyosítása, melyet azonban már semmilyen fórum nem bírálhatott felül. A rendkívüli perorvoslatok erre ugyanis alkalmatlanok, minthogy egy másik alkotmányos elv: a jogbiztonságot szolgáló jogerő tisztelete ezeknek csak kivételes körülmények között történő alkalmazhatóságát teszi lehetővé.

37. Ennek a helyzetnek a kiküszöbölését már a 9/1992. (I. 30.) AB határozat is sürgette, megállapítván, hogy előállhatnak olyan helyzetek, amikor az egyfokú perorvoslat keretében bizonyos törvénysértések nem küszöbölhetők ki. Erre is figyelemmel a kétfokú rendes perorvoslat kialakításának szükségességét már a büntetőeljárás törvény (rég. Be.) koncepciójának elfogadásáról szóló, 2002/1994. (II. 17.) Korm. határozat is tartalmazta. Hosszas – előre és visszalépésekkel tarkított – folyamat eredményeképpen a régi Be. 2006. február 13-án elfogadott, 2006. évi LI. törvény szerinti módosítása vezette be a harmadfokú eljárást, amely a tapasztalatok szerint mindeddig be is töltötte – alkotmányossági kontextusban is pozitívan értékelt – szerepét.

38. A harmadfokú eljárás bevezetése és a jogintézmény folyamatos fejlesztése az alkotmányos értékrend szempontjából is kiemelkedő súlyú jogalkotói intézkedés volt. Egyrészt az Alkotmány és a hozzá kapcsolódó alkotmánybírósági eljárásról szóló törvény hatály idején, valódi alkotmányjogi panasz hiányában is jelentősen csökkent, az Alaptörvény és a hozzá társult Abtv. bevezetésével pedig marginalizálódott azon ügyek száma, ahol az eljárás terheltjét érintően megalapozatlan vagy törvénysértő döntés maradt hatályban. A joghoz való jutás, a jogállamiság fontos összetevője ilyenén garانتálásával a jogtisztelet és az alkotmányos értelemben vett jogbiztonság, elismerten szintet lépett. Másrészt ez összhangban állt a nemzetközi jogi kötelezettségekkel is, így különösen az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: Egyezségokmány) 2. cikk 3. bekezdésével, mely szerint a joghoz való jutás részeként

minden állam kötelezi magát arra, hogy fejlessze a bírói jogorvoslat lehetőségeit. Úgyszintén hatékonyan szolgálta annak lehetőségét is, hogy az 1993. évi XXXI. törvénnyel elfogadott, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló nemzetközi egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. a hatékony jogorvoslathoz való jogról szóló rendelkezése és az ezzel, gyakorta szoros összefüggésben értelmezett, a tisztességes eljáráshoz való jogról szóló 6. cikk 1. pontja, valamint az e törvényhelyekhez kapcsolódó, az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) gyakorlata alapján Magyarország elmarasztalására sor kerüljön.

39. A Be. a jogorvoslati rendszer átalakításakor – az időszerűség védelmére hivatkozással – a másod- és harmadfokú eljárás szabályozásakor ellentétes, vagy legalábbis össze nem hangolt irányvonalakat követett. Egyrészt célul tűzte ki, hogy a másodfokú eljárásban az ügy lehetőség szerint véglegesen lezáruljon és indokolásában, rendelkezéseiben a másodfokú bíróság reformatórius jogkörének szélesítését követte. Ennek folytán a másodfokú eljárásban a bizonyítás felvételének esetei bővülését inspirálta, lehetővé téve ezzel az eltérő tényállás gyakoribb megállapíthatóságát és a kasszációs gyakorlat visszaszorítását. Ezzel szemben a harmadfokú eljárásban a felülbírálat korlátozásának irányába terelte a joggyakorlatot és ezzel leszorította a másodfokú eljárásban hozott döntés, és az oda vezető út törvényességi és megalapozottsági szempontú felülvizsgálhatóságát.

40. A jogorvoslathoz való jog szabályozása és annak a Be. rendszerébe foglalása alapvetően a jogalkotó szabadsága körébe tartozó kérdés. Alkotmányos és Alkotmányossági döntést indikáló problémává akkor válik, ha ezzel a jogalkotó az Alaptörvényben biztosított garanciális jogok sérelmét eredményezi vagy olyan eljárás lefolytatására teremt módot, melynek során alapjogok sérülnek.

41. A Be. 615. § (1) bekezdése a harmadfokú eljárás okait és kereteit – a régi Be. képest eltérő módon meghatározva – az első és másodfokú bíróság **„ellentétes döntése” szintjében** határozza meg. A 615. § (2) bekezdése **definiálja az „ellentétes” kitétel tartalmát** is. Az okok közül az *a)* pontban foglaltak megegyeznek a korábbi jogszabály rendelkezéseivel, a *b)* és *c)* pontban foglaltak pedig – fordított sorrendben – a régi Be. 386. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjában foglaltakkal. A Be. azonban a 615. § (3) és (5) bekezdésében **a fellebbezésben konkrétan sérelmezhető esetköröket is strict módon behatárolja**, kizárva ezzel a felülbírálat köréből a másodfokú ítéleti rendelkezéseknek és jogkövetkezményeknek azt a részét is, amelyek az első fokú döntésen túlmenő eredményt generálnak.

42. Ezzel – a másodfokú bíróság megerősített, a bizonyítás kiterjesztésén alapuló reformatórius jogköre folytán – előállhat az a helyzet, hogy a jogerős döntés alapjául kizárólag a fellebbezési eljárásban megállapított, felülmérlegelt tények és körülmények, valamint az ezekből a bűnfelelősség körében levont következtetések szolgálnak. Ez lényegében az első fokú ítélet teljes eliminálását is eredményezheti és korlátlan lehetőséget biztosít a másodfokú bíróság számára, hogy ténylegesen „első fokon” eljáróként állapítson meg a terhelt terhére újabb- és újabb bűncselekményekben bűnösséget, amelyeknek a már az első fokú bíróság által megállapított cselekmények tényállásával és jogi megítélésével való összhangja és együttes következményei, soha, senki által nem kerülnek

felülbírálatra. Ti. az első fokú bíróság által megállapított cselekményekben való bűnösség megerősítésére sor kerül a másodfokú bíróság részéről történő helybenhagyással, ahhoz a 615. § (2) bekezdés c) pontja alapján a harmadfokú bíróság nem nyúlhat és a megállapított új cselekményekkel való összehatásukban sem vizsgálhat sem tény- sem jogkérdéseket. A Be. idézett rendelkezéseiben lefektetett **a harmadfokú eljárás kezdeményezésére és a felülbírálat hatókörére vonatkozó, a korábbi jogokhoz képest visszalépést jelentő zárókövek** így már önmagukban is **alkalmasak a jogorvoslathoz való jog kiüresítésére**, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütköznek.

43. Ugyanakkor a Be. hatályba léptető rendelkezései a 870. § (3) bekezdésében azt is tartalmazzák azt is, hogy **a szűkítő rendelkezéseket a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell**, és a korábbi jogszabály alapján előterjesztett fellebbezés elbírálását mindazon esetekben a bíróság mellőzi, ha az új törvény alapján annak már nem lenne helye.

44. Az, hogy a Be. 615. § (3) és (5) bekezdésében felidézett Be. rendelkezések a jogosultak számára egyértelműen szűkítő rendelkezéseket tartalmaznak, éppen a Be. 870. § (3) bekezdése erősíti meg az elbírálás mellőzésére utaló szabállyal. (Olyan rendelkezés pedig nincs a törvényben, hogy ha éppen az új törvény alapján lenne mód – akár a tévesen benyújtott – fellebbezés elbírálására, akkor azt a bíróság alkalmazza; tehát a bővülésre vonatkozó esetkörrel a jogalkotó nem is számolt.)

45. A jogorvoslathoz való jog szűkítésére vonatkozó értelmezést támasztja alá **a Kúria Bhar. I. 690/2018/12. számú határozata** is, minthogy erre hivatkozással mellőzte az Indítványozó és a védője által korábban már benyújtott fellebbezés érdemi elbírálását.

46. Ugyanakkor az Indítványozó megítélése szerint a Kúria a **Bhar. I. 690/2018/12. számú határozatában túl is ment** a jogalkotó jelenlegi elvárásain és a fellebbezés lehetőségét, illetve a **felülbírálat hatókörét még tovább szűkítette**. Megállapította, hogy a másodfokú bíróság az okirattal visszaélés vétsége és a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz vétsége megállapítása körében a Fővárosi Ítéltábla a felülbírált ítéletben **ugyan a vádlott terhére szólóan járt el a bűnösség megállapításakor**, de az ezekre vonatkozó felülbírálatot – **a Be tilalmi rendelkezéseinek hatálya alá nem eső körben is** – **mellőzte**, azon az alapon, hogy ezek az első fokú ítéletben megállapított kifosztással alaki halmazatot képeznek. (Kúriai ítélet 7. oldal) Ekként az ezekben való bűnösség megállapítása semmiféle érdemi felülbírálat nem kapott.

47. Hasonlóképpen tovább korlátozta a Kúria a törvény szerinti felülbírálat lehetőségét akkor is, amikor a testi épség elleni bűncselekménynek – a másodfokon felvett bizonyításra alapozva – bekövetkezett eltérő minősítése ellenére ezt sem tekintette indoknak a felülvizsgálatra, noha erről nyilvánvalóan nem az első fokú bíróság rendelkezett.

48. Az új törvényi korlátok és a Kúria további szűkítést tartalmazó rendelkezései folytán jelen ügyben egyáltalán nem került megvizsgálásra az sem, hogy a hatályon kívül helyező döntésben foglalt törvénysértő és megalapozatlansági okok kiküszöbölésének az Ítéltábla eleget tett-e. Ezen körülmények sérelmezésére rendkívüli perorvoslatok keretében sincs mód, a felülvizsgálat

kizártságára vonatkozó 650. § rendelkezései alapján.

49. Az Indítványozó elleni eljárás **2013. március 12-én indult, és 2018. július 12-én a Kúria ítéletével fejeződött be.** Az öt éves időmúlásban az Indítványozót semmilyen mulasztás nem terheli; mindig minden esetben rendelkezésre állt; még csak a hallgatás jogát sem gyakorolta; kezdettől fogva az ügy érdemére vonatkozó vallomást, indítványokat és észrevételeket tett. Ezt még a Fővárosi Ítéltábla is megállapította a 16. Bf. 212/2017/71. számú ítéletében. Az ügyben nem szerepelt nagy számú tanú, terjedelmes bizonyítás sem folyt, az egyes tárgyalási szakaszok is összesen csak pár tárgyalási napot igényeltek. Az Indítványozó és védője a jogorvoslatok benyújtásával sem késlekedett; a Fővárosi Ítéltábla, jelzett döntése ellen is, nyomban a határozat kihirdetését követően előterjesztette a fellebbezését. **Ilyen módon semmi szerepe nincs abban, hogy a fellebbezés elbírálására 2018. február 22-ét követően csak 12 nappal a Be. hatályba lépése után, 2018. július 12-én került sor.**

50. Ennek ellenére a törvényi változást azt eredményezte, hogy **az Indítványozónak és védőjének a benyújtáskor törvény szerint biztosított, joghatályos fellebbezése – mint az új törvény szerint kizárt – elbírálatlanul maradt.** A Kúria kizárólag az ügyészség fellebbezését fogadta be, melynek nyomán viszont az Indítványozóra kiszabott büntetést súlyosbították. **Ezzel az Indítványozót visszamenőleges hatállyal fosztották meg alapvető jog: a jogorvoslathoz való joga gyakorlásától.**

51. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatában, majd a 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában kifejtette, majd a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerére vonatkozóan a 20/2005. (V. 26.) AB határozatában átfogóan is megerősítette: „A büntetőeljárás garanciarendszere szerteágazó. A törvényi garanciák egy része közvetlenül az Alkotmányból, származó, vagy annak egyes rendelkezéseiből levezethető, sok esetben a Be. Alapvető rendelkezéseiben külön is megerősített szabályokat tartalmaz. Az alkotmányi garanciákat a jogalkotó még törvényben sem zárhatja ki, nem korlátozhatja és nem függesztheti fel, mert ez alapvető jog lényeges tartalmának korlátozását jelentené, s így az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközően alkotmányellenes. (...) a Be. egyes jogintézményekre vonatkozó rendelkezéseiben ezeknek közvetlenül tükröződniük és alkotmányos tartalommal érvényesülniük kell.” **Ilyen mindenekelőtt a tisztességes eljáráshoz való jog, a független, pártatlan bíróság követelménye, a védelemhez való jog, és a jogorvoslathoz való jog.**

52. A 602/D/1999 AB határozat azt tartalmazza, hogy a **jogorvoslathoz való jog biztosítása** a jogállam céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálja. Az államnak e körben is **olyan jogszabályokat kell alkotnia, amelyek az eljárási garanciák révén megteremtik az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét.** A revízió terjedelme ennél fogva nem csupán büntetőeljárás, de alkotmányjogi kérdés is. Minél inkább kiterjesztésre kerül a fellebbviteli bíróság revíziós jogköre, minél inkább több jogot és feladatot kap a – legsúlyosabb – megalapozatlansági, felderítési hibák kiküszöbölésére, minél szélesebb terjedelemben vehet fel bizonyítást, azaz **minél inkább közelít az eljárása az első fokú bíróság feladataihoz, annál inkább szükségessé válik a fellebbviteli eljárásra vonatkozóan is a további alapjogi garanciák biztosítása.** Ezek közül az egyik, hogy a széles körű felülvizsgálat eredményeként született ítélet is megfelelő paraméterek mellett

kerülhessen rendes felülvizsgálat alá, és egyre nagyobb jelentősége van a tisztességes eljárásból fakadó követelmények érvényesülésének is. Ez utóbbiba pedig – már csak **a fegyverek egyenlőségének követelményere** figyelemmel is – nehezen fér bele olyan megoldás, amely az eggyel magasabb szintű bíróság előtt csak az egyik félnek (itt jelesül az ügyésznek) engedi kifogásolni az azonos alapokon álló cselekmények esetén is az ítéletet.

53. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogi normák kiszámítható működésére vonatkozó, a **visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára** vonatkozó jogalkotás tekintetében is egységes gyakorlata van. A jogbiztonságból fakadó alapvető követelmény, (amely szorosan érinti a tisztességes eljáráshoz való jog széles értelemben vett fogalmát is), hogy a jogszabály a kihirdetését megelőző időre vonatkozóan nem állapíthat meg jogkövetkezményeket, nem nyilváníthat egy magatartást jogellenessé, nem rögzíthet kötelezettséget és **nem idézhet elő a jogalanyra vonatkozó terheőbb helyzetet**. Ennek különösen nagy jelentősége van a büntetőeljárásban, mind a terhelt anyagi jogi helyzetét, mind eljárási státusát érintő körülmények tekintetében.

54. Az Alkotmánybíróság szerint a jogszabály nem csak akkor ütközik a visszaható hatály tilalmába, ha a hatályba léptetése visszamenőlegesen történt. Ez állapítható meg akkor is, ha a rendelkezéseit **magából a jogszabályból eredeztethetően**, annak rendelkezése (egyértelmű parancsa) folytán a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [vö: 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, 16/2014. (V. 22.) AB határozat, és legutóbb: 10/2018. (VII. 18.) AB határozat].

55. Jelen esetben a **jogorvoslathoz való jog szűkítése, a már benyújtott jogorvoslat elbírálhatóságának tilalma olyan Be. rendelkezés, amely a jogszabály hatályba lépését megelőzően gyakorolt eljárási jogra kihatóan**, a korábbi törvényhez képest szigorúbb szabályokat, és a terheltre nézve hátrányosabb megoldást, következményt állapít meg. Bár a normakollízió önmagában nem alkotmányjogi jelentőségű kérdés, de meg kell jegyezni, hogy ez tételes jog szintjén sem fér össze a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdésében foglaltakkal, minthogy a Be. 870. § (3) bekezdése a törvény hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekre (a már gyakorolt jogorvoslathoz való jogra) és már megkezdett eljárási cselekményre vonatkozóan állapít meg következményt és utólagosan von el jogot. **Mind a Be. hatályba lépésének időpontja, mind a jogorvoslathoz való jog gyakorlásának időpontja – korábban már kifejtett – ténykérdés, s azt maga a Kúria döntés deklarálja, hogy az új szabályozás jogelvonást jelent.** Ezért a szabály tartalmi értelemben vett visszaható, *ad maiorem partem* hatálya nem lehet vitás. [Vö: 110/2009. (XI. 18.) AB határozat, 10/2018. (VII. 18.) AB határozat]

56. Ugyanakkor a 16/2014. (V. 22.) AB határozat tartalmazza azt is, hogy a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalma minden olyan esetben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján vizsgálandó, ha a annak eredménye az Indítványozóra nézve hátrányosabb helyzetet teremt. A **jogalkotás** során arról kell gondoskodni, hogy a jogszabály csak a hatályba lépése utáni időre állapítson meg jogkövetkezményeket, változásokat, új feltételeket és követelményeket; a **jogalkalmazó** pedig az új jogszabály tükrében sem értelmezheti úgy a jogot, hogy annak folytán a jogalany kedvezőtlenebb helyzetbe kerüljön. Erre figyelemmel az Indítványozó esetében – a

korábban kifejtettek szerint – mindkét síkon sérültek a B) cikk (1) bekezdéséből származó követelmények.

57. Itt utal arra az Indítványozó, hogy az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését azért *ex tunc* hatállyal kérte alkalmazni, mert esetében az **alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege csak így érvényesülhet**, ekként hathat ki egy új eljárásban az alapjogi hibákban nem szenvedő döntés meghozatalára, illetve eljárás lefolytatására. Erre **csak akkor van mód, ha egyáltalán megnyílik a jogorvoslat érdemi vizsgálhatósága**, úgy, mintha a megsemmisíteni kért jogszabály nem is létezett volna.

A tisztességes eljárás, a fegyverek egyenlősége, a tartalmilag hatékony védelemhez való jog kérdése, szoros összefüggésben az ártatlanság vélelmével

58. Az Indítványozó tisztában van az alkotmányjogi panasz hatókörének korlátaival és kezdeményezése nem az ügyében hozott bírói döntés eljárásjogi szempontú felülvizsgálatára irányul. Ismert előtte az Alkotmánybíróságnak – összefoglalóan – a **19/2015 (VI. 15.) AB határozatban** kifejtett, a bizonyítékok újraértékelésére, s ezen keresztül a konkrét ténybeli kérdések és ebből levonható következtetések „átértékelésének” tilalmára vonatkozó álláspontja és maga sem véli kivitelezhetőnek alapjogi eljárásban szakjogi kérdések felülbírálatát. Ezzel együtt a tisztességes eljárás körében nem tud eltekinteni a bizonyítási relevanciák bemutatásához szükséges körülmények olyan minimális részletezésétől, amely igazolja ezen alapjoga sérelmét, s amely lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság az imént jelzett határozat szerinti, az Alaptörvényből fakadó feladatának eleget tudjon tenni; azaz **rámutathasson, hogy az ügy eldöntése szempontjából milyen, az alkotmányos megítélés szempontjából lényeges tényezőket** hagyott figyelmen kívül a bíróság.

59. A 3305/2017. (XI. 24.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az „Alaptörvény az Alkotmánybíróság új, alaptörvényi szintű feladataként határozza meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjából, valamint az Abtv. 27. §-ából fakadóan a bíróságok döntései és az Alaptörvény rendelkezései közötti összhang biztosítása végső soron az Alkotmánybíróság kötelessége. Erre figyelemmel megállapította, hogy az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei a magyar jogrendben immáron egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezeten túl az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgál.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

60. Az Alkotmánybíróság a büntetőjogra (vagy arra is) vonatkoztatva, a korábbi döntéseiben kifejtette miszerint „a konkrét büntetőbírói döntés és a döntést támadó alkotmányjogi panaszban előadott kifogások értékelése során figyelembe veszi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjában biztosított vizsgálati jogkörének határait is [13/2014. (IV. 18.) AB határozat]. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését. {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}” Ugyanezen

megállapításokat deriválja eltérő kontextusokban a 208/2014. (VII. 21.) AB végzés és ennek nyomvonalán született a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban foglalt döntése is.

61. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt **tisztességes eljáráshoz** való joggal kapcsolatban az Alkotmánybíróság már több ízben megállapította, hogy az **annak lényegi tartalmát érintő követelmények teljesülésének** vizsgálata, és a **jogszabályi környezet** alkotmányjogilag aggályos tartalma **alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek** minősül [összefoglalóan: 19/2015. (VI. 15. AB határozat], így alkotmányjogi panasz tárgya lehet.

62. Ugyancsak vizsgálta már a testület a tisztességes eljárás kapcsán Alaptörvény 2013. március 25-i (negyedik) módosítására és a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban foglaltakra figyelemmel a korábbi, az Alkotmány hatálya idején született alkotmánybírósági határozatokban foglalt követelmények fenntarthatóságát is. Ennek során a 7/2013. (III.1.) AB határozatban leszögezte, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmezésekor – az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán – a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlat, a korábbi határozatokban kifejtett érvek és definíciók továbbra is irányadóak.

63. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban összegezte, majd számos további döntésében részben megismételte, részben bővítette [pl: 5/1999. (III. 31.) AB határozat, 14/2002. (III. 20.) AB határozat, 35/2002. (VII. 19.) AB határozat. A testület már az Alaptörvény hatálya idején a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatban, a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban is megerősítette, hogy a tisztességes eljárás követelménye **olyan minőséget, az eljárási garanciák érvényesülésének olyan lényeges biztosítékát jelenti**, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. „Egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.”

64. A tisztességes eljáráshoz való jog számos, az Alaptörvényben (vagy a korábbi Alkotmányban) kifejezetten nem nevesített jogot is magában foglal, így az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a **hatékony bírói jogvédelem követelménye**, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül.

65. Része a tisztességes eljárásnak a **független, pártatlan bírósághoz** való jog, a **nyilvános tárgyaláshoz**, az **ésszerű időn belüli elbíráláshoz** való jog, melyeket az Alaptörvény is nevesít. Ezen túlmenően is vannak azonban olyan jogok, amelyeket az Alkotmánybíróság és az EJEB

(Bíróság) külön is nevesített és vizsgált, mint például a **fegyverek egyenlőségéhez való jog**, az **iratokhoz való hozzáférés**, azok teljes körű megismerésének joga, a **hallgatáshoz való jog**, az **indokoláshoz való jog**, az eljárási cselekményen való **kompetens részvételhez** való jog, stb. Ezen kívül is vannak azonban olyan, a jogállamisággal szoros összefüggésben álló, külön nem nevesített jogok, amelyek vagy az igazság kiderítésének szolgálatában álló **szabad bizonyítás rendszeréhez kapcsolódó eljárási elemekkel** kapcsolatosak vagy az ártatlanok elítélését megakadályozni hivatott **fairness jogok** kategóriájába tartoznak.

66. Az Indítványozó esetében a hatékony bírói jogvédelemhez való jog, a szabad bizonyítás rendszeréből következő és a *fairness* jogok egyaránt **több szinten is sérültek**.

67. A büntetőeljárás a terhelt felderítésére és bűnösségének tisztázására, nem pedig a kiválasztott személy bűnössé nyilvánítására irányuló folyamat. A büntetőeljárás szabályrendszere, s benne a **bizonyításra irányuló szabályok és elvek megtartása szorosan összefüggenek a tényállás valósághű megállapításával**, mint a Be. szerinti, ám alkotmányossági szempontból közvetlenül az állam büntetőjogi igénye érvényesíthetőségét, annak alapját szolgáló követelménnyel. Az Alaptörvényben ennek a folyamatnak a minőségi paraméterei is meghatározottak: ennek az

- ártatlanság vélelme betartásával,
 - a fair eljárás szabályai szerint és
 - a védelemhez való jog biztosítása mellett szerint
- kell megtörténnie.

68. A tisztességes eljárás feltétlen része a **bizonyítás tisztességének garantálása**, ami nem csupán az eljárási szabályok formális megtartását jelenti, hanem többek között a fegyverek egyenlőségével is szoros kapcsolatban álló jogot arra, hogy az eljárás során ne csupán a bűnösség igazolására vonatkozó körülményeket tárja fel, hanem mind az ezzel szemben álló, a terhelt **bűnösségét kizáró vagy kétségesse tévő bizonyítékokat beszerezze** a hatóság, és feltárja mind a mentő, mind az enyhítő körülményeket.

69. Bár a tisztességes eljárás követelményeinek teljesülését az Alkotmánybíróság elsődlegesen a tárgyalási szakaszra vonatkoztatva vizsgálja, ez nem jelenti azt, hogy a bírósági szakaszt megelőzően lefolytatott eljárás az eljárás tisztessége szempontjából közömbös. Nem lehet teljesen elvonatkoztatni attól, hogy a magyar Be. rendelkezési alapján, a gyakorlatban a bírósági tárgyaláson meghatározó mértékben a nyomozás során felvett bizonyítás megismétlése zajlik ugyanakkor a bizonyítás tisztességét érintően nem „a mérgezett fa gyümölcse doktrínája”, hanem az „ezüstpálca” elv érvényesül. Jelen ügyben különösen nehézre teszi az absztrakciót, hogy **kizárólag – időben és térben is egymástól távol eső – közvetett bizonyítékok szolgáltak** az elítéltetés alapjául és a **terheltet mentő (adott esetben közvetlen) bizonyítékok beszerzését a nyomozó hatóság az állandó védelmi indítványok ellenére tartósan negálta vagy be sem szerezte; bírósági szakaszban pedig ezek már csak részlegesen voltak beszerezhetők, s ott sem történt meg teljes körűen ezek feltárása**. Az ügyben kezdettől fogva és nyíltan a bűnösség vélelme érvényesült. A verzióelmélet – tudományosan alátámasztott és tanul (vagy legalábbis tanított) – szakmai

követelményeit a nyomozó hatóság teljes egészében figyelmen kívül hagyta, s erőteljesen késlekedett a vádlott védekezését igazoló körülmények ellenőrzésével; a bíróságnak pedig egyrészt az eseményektől időben távol kerülve erre csak korlátozottan volt módja, másrészt feladatával szemben, a vád tényállásának igazolására és nem a valósághű tényállás megállapítása követelményét (vagy a régi Be. Szerint még egyértelműen az anyagi igazság feltárását) tartotta szem előtt. (Többek között ez volt az indoka a Kúria hatályon kívül helyező döntésének és a megismételt eljárás minőségének meghatározására vonatkozó előírásai is részben ezzel álltak összefüggésben.

70. Az **ártatlanság védelmére** vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat töretlenül az **ártatlanként való kezelés** követelményét támasztja a hatóságokkal és a bíróságokkal szemben. Ez tartalmilag elsősorban azt jelenti, hogy a büntetőjogi felelősség elbírálása során a **prejudikáció tilalmának** tiszteletben tartásával kötelesek a terhelttel szemben pártatlan hozzáállást tanúsítani. „Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül.” [3243/2014. (X. 3.) AB határozat] Az elv lényegét az 184/B/1990 AB határozat akként definiálta, hogy „az ártatlanság védelmének következménye, hogy a büntetőeljárásban a **bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul.** [...] Az ártatlanság védelmének lényegéből következik végül az a követelmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert.” Ugyanezt megerősítette a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat és 3367/2017. (XII. 22.) AB végzés.

71. A 3328/2017. (XII. 8.) AB határozat nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az ártatlanság védelme a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről a **megalapozott bizonyítási kötelezettséget is magában foglalja.** Ebből következően „a hatóságok bizonyítási kötelezettsége pedig nem merül ki a bűnösségre vonatkozó tények feltárásában és értékelésében. A terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert {30/2014. (IX. 30) AB határozat, Indokolás [56]; 1284/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 562, 563.; 1406/B/1991, ABH 1992, 497, 502.; 26/1999. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1999, 265, 271.; 1234/B/1995. AB határozat, ABH 1999, 524, 527–528.}. Ezen alkotmányos elvek alapján a Be. tételesen is rögzíti, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [Be. 4. § (2) bekezdés].”

72. A **tisztességes eljárás követelményének alapvető ismérve**, hogy a bíróságnak a bűnfelelősséget megalapozó tényállás megállapításakor – a megelőző eljárási szakaszra vonatkoztatva is – a **bizonyítási cselekményekre, a bizonyítási eszközök beszerzésére vonatkozó szabályok megtartását** ellenőriznie, az ennek során elkövetett szabályszegések tényét, valós vagy nem valós voltát, a szabályszegésnek a bizonyítás eredményére való kihatását, annak mértékét tisztáznia kell. A **fair eljárás követelményeinek teljesüléséért ugyanis végső soron a bíróság visel felelősséget** – annak ellenére, hogy e felderítés nyilvánvalóan a nyomozó hatóság (ügyészség) kompetenciája mellett kezdődik – ugyanis a bűnfelelősségről a büntető anyagi jogilag releváns kérdésekről és a szankciókról a bíróság dönt. A bíró alkotmányos felelősség éppen abban áll, hogy

megítélje ennek a folyamatnak a törvényességét, szabályszerűségét, az Alaptörvényből fakadó körülmények betartásának érvényesülését. Amennyiben a bizonyíték beszerzésével kapcsolatos szabályszegés egyértelműen törvénysértést jelent és a bizonyítási cselekmény szabályos megismétlése nem lehetséges vagy a bizonyíték forrásának hiteltérdeklősége nem állapítható meg, a beszerzett bizonyíték a bűnfelelősség alapjaként nem használható fel.

74. **A bizonyítékok mérlegelésének joga és kötelezettsége**, nem azt jelenti, hogy a bíróság ezek közül „megérzésre” választhatja ki a neki tetszőket, hanem – minimálisan – azt, hogy az **indokolási kötelezettség keretében erről a tevékenységéről számot adva**, a logika szabályai szerint – a bizonyítékokat egymásra vonatkoztatva, egymással összevetve vizsgálja meg a bizonyítékok minőségét, beszerzésük szabályszerűségét, hiteltérdeklőséget és bűnfelelősség megállapítására vagy kizárása alkalmas voltukat.

75. A büntetőjogi felelősséget megalapozó **bizonyítás eredményével szemben az a kíváncsi, hogy kétséget kizáróan igazolja: szóba sem kerülhet, hogy nem valósult meg bűncselekmény és teljességgel kizárt, hogy más személy lehetne az elkövető**. Sem az elkövetés – tényállásban megállapított – módjában, körülményeiben, indítékaiban, eszközeiben, nem lehetnek csak fikcióval kitölthető hézagok, s ennél is nyomatékosabb körülmény, hogy az elkövetőnek a bűncselekmény megvalósításához, abban való szerepéhez kapcsolódóan semmiféle lapszus nem maradhat.

76. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a bíróság által a bűnfelelősség megállapítását tartalmazó **tényállás**, magának a cselekményeknek a lefolyása, motívuma, a célzatai semmilyen szempontból **nem igazolt**, az nagyobbreszt merő **fikció**.

- A sértett a cselekmény elkövetési körülményeire csak az események kezdetét illetően, az elkábításáig emlékszik;

- az Indítványozó terheltet nem ismerte fel sem alkati paraméterei, sem hangja, sem egyéb körülmény alapján, noha – röviddel ez esemény előtt – több mint öt évig élettársak voltak és a cselekmény idején, az elkábítását megelőzően az elkövetővel mintegy 10 percet beszélgettek;

- a bűncselekmény lefolyására, a cselekmény mozzanataira, a sértett egészségkárosításának módjára, körülményeire, helyszínére, az elkövető cselekvőségére adat nincs;

- a bűncselekmény – széles értelemben eszközei egyáltalán nem kerültek elő és szakértői vélemények sem tudták eldönteni a használt anyag összetételét.

- Az Indítványozó terhelt nem csupán a bűncselekmény elkövetését tagadta,

- de azt is, hogy a helyszínen járt volna a vádbeli időpontban,

- s ennek alátámasztására több forrásból származó személyi bizonyítékot ajánlott fel, nyomban az előállításakor, illetve tőle független, objektív bizonyítékok beszerzését (kamerafelvételek) szorgalmazta.

- A helyszínen DNS nyomot, anyagmaradványokat nem rögzítettek, az Indítványozóval nem azonosítottak.

Megállapítani annyit lehet, hogy a sértett súlyos sérüléseket szenvedett el, azt azonban nem, hogy ez milyen körülmények között történt, azokat milyen eszközzel, pontosan mikor okozták, és még kevésbé lehetett igazolni, hogy az Indítványozónak ehhez köze volt. Ennek ellenére a bíróság

folyamatában, filmszerűen rögzítette az esemény lefolyását, s abban lépésről lépésre a lakáson belüli helyszíneket, s az Indítványozó cselekvőségét.

77. A bíróság által részben önállóan megvizsgált, részben az iratok ismertetésével elfogadott bizonyítékok beszerzése során több rétegűen is megsértették az eljárási törvény szabályait, ám ezeket a körülményeket a bíróság figyelmen kívül hagyta. Valójában az egész **eljárás**, a nyomozási szakasztól kezdve, a jogerős ítéletig bezáróan **„fordított felállásban” folyt: nem a hatóságok és a bíróság törekedtek bizonyítani a vádlott bűnösségét (illetve amikor igen, az vitatható módon beszerzett, vitatható módon felhasznált, de leginkább a Be szabályainak megsértését jelentően alkalmazott bizonyítással történt). Az eljárás egésze arról szólt, hogy az Indítványozó próbálta bizonyítani az ártatlanságát.** Ennek során a vád koncepcióját alátámasztó „bizonyítékok” sorra tűntek el a felhasználhatók sorából, ám a bíróság végső soron ennek semmilyen jelentőséget nem tulajdonított. A legfontosabb körülmények ezek közül:

77.1. Egyértelmű állítás volt a hatóságok részéről, hogy a sértett elkábítása midazolam és ketamint alkalmazásával történt, ezt állapította meg az első fokú bíróság is, és a vonatkozó tényállást a Fővárosi Ítéltábla támadott ítéletei sem módosították érdemben. Ezzel szemben a sértett szervezetében különböző kábító hatású gyógyszereket: midazolant, ketamint, rivotril, donalgint találtak. Ezek közül azonban az eljárásban (minden szinten és minden fokon) kizárólag a midazolan és a ketamin szervezetbe kerülésével foglalkoztak, amelyek állítólag utcai ruházaton keresztül, egyetlen tűszúrással kerültek a sértett szervezetébe. E két szerről azonban a vezető addiktológus szakértő a leghatározottabban azt állította, hogy együttes adagolásuk kizárt, mert kicsapják egymást, végül a szakvéleményt – többedik meghallgatásakor – érdemi indokolás nélkül úgy módosította, hogy lehetséges, miszerint ebben az esetben mégsem történt kicsapódás, megjegyezve, hogy a szerek kémiaiáját tekintve **nem kompetens**. A bíróság mindezekből semmilyen érdemi konzekvenciát nem vont le a tényállás megállapításakor, bár a szakértői vélemény az egyik legfontosabb ponton dőlt meg.

77.2. Az elkövetés eszközének kinevezett injekciós tűn, illetve tubuson sem a sértetthez, sem az Indítványozóhoz kötődő DNS-t nem azonosítottak; **detektáltak** viszont **ismeretlen személyhez köthető** elemeket. Ezzel azonban senki nem foglalkozott.

77.3. Az elkövetés ezen állítólagos eszközeit egy alapítvány tulajdonában álló, esetenként az Indítványozó által is használt, az Indítványozó autója mögött parkoló gépjárműből foglalták le, ám ezen a helyszínen az **Indítványozó vagy képviselője nem volt jelen**.

77.4. Ezeket egyébként a nyomozó hatóság **több hónapra „elveszítette”**, bevételezését, tárolását a Be. szabályainak megfelelően nem is rögzítették, majd végül állítólag a rendőrkapitányság alkalmazottai által használt ételhűtőből került elő. (A bűnjelek tárolására a Be. végrehajtását szolgáló rendeletek is voltak/vannak hatályban, amelyek a követelményeket előírják.

77.5. A sértett eleve más színű fecskendőről tett említést, az „előkerült” eszköz úrtalma pedig

egyrészt nem egyezik meg azzal, ami a lefoglalási iratokban szerepel; másrészt a szakvélemény szerinti kábító hatású szerek hatóanyag tartalmát figyelembe véve, nem alkalmas ilyen bruttó hatóanyag-tartalom felszívására, ráadásul a különböző laborokban folyó vizsgálatok egészen eltérő űrtartalmú eszközöket említnek. A megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla a **kezelhetetlen ellentmondásokra** figyelemmel kirekesztette a bizonyítékok köréből. Ennek folytán azonban a szakértői véleményeknek az elkövetés módjára és körülményeire vonatkozó részei is megbicsaklottak; a valódi eszköz felkutatására semmilyen intézkedés nem történt. Mindennek azonban a bíróság még annyiban sem tulajdonított jelentőséget, hogy legalább az első fokú bíróság ítéletének a bűnösség alapjául szolgáló tényállását a szükséges következtetések levonásával megfelelően módosítsa; azzal pedig egyáltalán nem foglalkozott, hogy a **feltárt körülmények milyen szerepet játszottak az Indítványozó elkövetőként való azonosításában, illetve más személy elkövetőként való részvételét miért zárják ki.**

77.6. Bár több fordulóban kísérelte meg a bíróság beazonosítani a sértett súlyos sérüléseit **előidéző anyagot**, végül a **szakvélemények sem tudták egyértelműen és meggyőzően rögzíteni**, hogy ez pontosan **mi volt: sav, vagy lúg**, esetleg **más** – a kórházi dokumentáció és a szakértők szerint legalábbis feltételezett – **égési sérülés kiváltására alkalmas maró anyag**. Az elkövetés helyszínén semmilyen anyagot nem azonosítottak. Ezzel szemben a Fővárosi Ítéltábla saját bizonyításával szemben is az első fokú bíróság által megállapított lúg használatát elfogadta, azaz önkényesen választott egy alternatívát és arra alapított tényállást. (A tényállásnak ezt a részét a 16.Bf. 212/2017/71. sz. ítélet, csak a 31. B. 1146/2015/31. számú ítéletre vonatkozóan csak más tekintetben korrigálta; 47.o. 6. bekezdés).

77.7. Az ügyben **háromszor** tartottak házkutatást az Indítványozó munkahelyén, noha az ismételt házkutatásra csak akkor kerülhet sor, ha valamilyen új információ keletkezett az ügyben. Ennek igazolására nincs adat. A házkutatás helyszíne az első esetet követően **nem kerül lezárásra alá, azt a kórház dolgozói folyamatosan használták**. Csupán a harmadik alkalommal – amikor az Indítványozó vagy megbízottja – nem volt jelen, találtak egy NAV-tól származó, a sértettnek címzett borítékot és a földön egy kulcscsomót. Utóbbiról bebizonyosodott, hogy nem köthető sem a sértetthez, (noha ez mai napig úgy szerepel az iratokban), sem az Indítványozóhoz. A NAV borítékot azonban úgy azonosította a bíróság, mint annak bizonyítékát, hogy az Indítványozó az elkövetéskor vette magához a borítékot, tehát a helyszínhez köti. Erre **semmilyen bizonyíték** nem merült fel, lévén, hogy a hatályon kívül helyezést követően a Kúria utasítására történt megkereséskor a NAV **nem igazolta vissza** a z irat kiküldésének **időpontját**, csupán annyit, hogy arra **2013. január 8-át követően került sor**. Ez a bíróság számára nem vont le semmit a „kötőerő” erejéből – a szabálytalanul lefolytatott ismételt házkutatás és a helyszín szennyezettsége ellenére sem.

77.8. Az égési sérülések körében eljáró **szakértővel szemben bejelentett kizárási okot** a bíróság nem vette figyelembe, holott senki nem vitatta, hogy a sértett kezelését végző osztálynak eleve ő a legmagasabb rangú, vezető orvosa. Aláírása a sértett dokumentációján nem technikai „motívum”, hanem konkrét felelősségvállalás a sértett kezelésért, az egészségügyi jogszabályok szerint is. Ilyen

személyt független szakértőként bevonni nem lehet, akkor sem, ha éppen ő a szakmailag „legjobb”; különösen nem olyan esetben, amikor az alkalmazott kezelésnek a testi épség elleni bűncselekmény minősítésére is kihatóan vitatott volt.

78. A fentieken túlmenően is számos kétség, probléma merült fel a bizonyítás törvényességével és az eljárás tisztességével kapcsolatban, amelyeket a bíróság nem vett figyelembe. Ennek oka, az a teljességgel tarthatatlan felfogás, amely a Fővárosi Ítéltábla 16. Bf. 2012/2017/71. számú ítéletében szerepel: nevezetesen hogy a bíróság **csak a súlyos** törvénysértéssel beszerzett bizonyítékokat rekeszti ki a bizonyítékok értékelése során. Ez alapján, ha a bizonyítási cselekmények mindegyike csak „kicsit” sérül, az még összhatásában sem gyakorol semmilyen hatást a bíróság mérlegelő tevékenységére. Az persze, hogy mit tekintünk súlyos sérülésnek és mit „nem annak” nem szerepel az ítéletben és egyébként is merőben szubjektív megközelítés kérdése.

79. A bizonyítás törvényességére és szakszerűségére vonatkozó követelményen túl, a tisztességes eljárás fontos összetevője a terhelttel kapcsolatos mentő körülmények felkutatása, a bűnösségét cáfoló adatok érdemi ellenőrzése. Jelen ügyben ez az összetevő, visszafordíthatatlanul és súlyosan sérült.

79.1. Az eljárás során az ominózus NAV borítékon kívül semmilyen, a bűncselekmény elkövetéséhez kötődően bűnjelet nem detektáltak (ruházatot, maszkot, biciklit vagy motoros sisakot, stb), nem foglaltak le az Indítványozótól és **nincs annak nyoma, hogy bármilyen azonosításra alkalmas tárgyi bizonyíték után kutatás folyt volna**. Ennek a bíróság nem tulajdonított jelentőséget, noha a tanúvallomások – azonos időintervallumon belül – a házból távozó személyt eltérő ruházatban lévőként írták le.

79.2. Ugyanígy – bár a terhelt és védője folyamatosan szorgalmazta – alig és csak késve történt intézkedés a **sértettől eltűnt tárgyak felkutatására**, noha infokommunikációs eszközökről van szó, ezek detektálása nem okozhat nehézséget. Indítványok ellenére sem történt meg azonban a sértett telefonjára vonatkozó **cellainformációk** felderítése **sem**. Egyébként is az volt a „gyakorlat” ebben az ügyben, hogy bizonyos intézkedések „papíron” megtörténtek, de soha nem lettek foganatosítva, a megkeresések nem lettek kipoztázva, azután pedig már okafogyottá is váltak.

79.3. Az Indítványozó már az első kihallgatásakor kérte, hogy munkahelyén hallgassák ki a **dolgozókat, akik látták vagy láthatták őt** a cselekmény feltételezett időpontjában. Noha az Indítványozó nyomban előzetes letartóztatásba került és 30 nap elteltével annak meghosszabbítása is megtörtént, az általa indítványozott és részben **név szerint** beazonosított tanúk felkutatásának, és kihallgatásának megkezdése **csak négy héttel** az események után kezdődött meg. Ennek ellenére is voltak olyan személyek, akik emlékeztek az Indítványozó mozgására, ám azok – némely esetben még részletesen is **indokolt, ruházatot is azonos módon leíró** – vallomásai olyan alapon kerültek kirekesztésre, hogy az nem percre azonosan, csak intervallum szerint azonosította a terheltet, noha a cselekmény időpontjára sincs percre pontos adat. A cselekmény elkövetési időpontját a bíróság végül 7 óra 45 és 8 óra 30. közötti időpontra tette, s a tanúk közül legalább három olyan még így is

volt, akik ezen intervallumon belül már a kórházban látta az Indítványozót.

79.4. A tanúk kihallgatásáról a **védőt elmulasztották időben** értesíteni. A másnap délelőtti **21 tanú** kihallgatására a védő irodája előző este 20 óra 30-kor fogadta a faxot, szemben a törvény szerinti 24 órával korábbi idézés kötelezettségével. Ezt a védő másnap **reggel, az irodába beérve vette át**. Ennek ellenére **9 óra 46** perckor már a nyomozó hatóságnál volt, de addigra már csak **egyetlen egy tanú** kihallgatásán tudott csak részt venni. Ezzel a **védői jogok is sérültek**.

79.5. Az Indítványozó a gyanúsítottá nyilvánítását követően ugyancsak nyomban közölte, hogy a cselekmény időpontjában kórház igazgatói minőségében **helyszínbejárást** hajtott végre az intézményben, mivel a közeli napokban kellett fogadni a rekonstrukcióban részt vevő kivitelezőket. Mindennek indokait is részletezte, továbbá jelezte, hogy az útvonalon többekkel találkozott, tehát érdemi védekezése a tanú felkutatás indítványozása. Úgyszintén szerepelt az indítványok között a **helyszíni bizonyítási cselekmény** keretében történő ismételt bejárás, hiszen **ekkor még** az útvonalra az Indítványozó **pontosan** emlékezett. Ennek ellenére erre csak **jóval több, mint másfél év múlva** került sor. Ennek ellenére a helyszínbejárásról felvételeken is fellelhetők azok a pontok, amelyek a tanú kutatás során is relevanciával bírtak, és az Indítványozó pontos indokait adta annak is, hogy mely részeket miért nézett meg. (A bejárás szövege csatolva az indítványhoz). A bíróság ezt a felvételt csak a megismételt eljárásban vonta a bizonyítás körébe, ám annak tartalmát csak **töredékesen, az adatok között önkényesen válogatva tette az ítélet részévé**. Végül azon az alapon rekesztette ki a bizonyítékok köréből, hogy nem látja a bejárás indokoltságát, amit „bizonyít” az is, hogy az Indítványozó nem készített jegyzeteket és nem a tervrajzok mentén járta be az épületet. Annak semmiféle relevanciája nincs a büntetőeljárásban, hogy kórházigazgatóként mi volt a bejárás indoka és milyen módon kívánta annak eredményét az Indítványozó a tárgyalások során hasznosítani. Egy dolognak van jelentősége: volt vagy nem volt.

79.6. Az Indítványozó első perctől fogva kérte a lakóhelye és munkahelye közötti **útvonalra vonatkozó kamerafelvételek beszerzését**, ami annak bizonyítására lett volna alkalmas, hogy nem járt a sértett lakásán. Ez egész **egyszerűen nem történt meg**; a nyomozó hatóság nem tagadta meg, „csak” nem végezte el a feladatot, mi több, még a kórház kameráinak felvételeit sem vették át. A bíróság pedig meg sem kísérelte még azt sem megtudakolni, hogy lehetnek-e olyan felvételek, amelyek az erre vonatkozó jogszabályok szerint a nemzeti adattár valamely szegmensében fellelhetők, vagy a kórház megőrizte-e a nyilvánvaló releváns felvételeket.

79.7. Az Indítványozó ugyancsak nyomban **kezdeményezte az összes infokommunikációs eszközének átvizsgálását**, amelyeket a cselekmény idején használt, s az ehhez szükséges jelszavakat is megadta. A terhelt munkahelyi gépét át sem vizsgálták, az egyéb eszközeit pedig úgyszintén csak késedelmesen. Végül a cselekmény vélelmezett időpontjára eső internetes belépések adatainak, a levelezési program használatának információt a bíróság azon az alapon rekesztette ki a bizonyítékok köréből, hogy arra sor kerülhetett távvezérlés útján is. (Arra már nincs magyarázat, hogy ha az Indítványozó miközben éppen egy nagyon kockázatos és elkövetési módjában egyébként is bonyolult bűncselekményt követ el rövid idő alatt, majd a nyomokat is úgy

eltünteti, hogy a helyszínen lényegében semmit nem lehet detektálni, a távvezérlés útján történő többszöri – spontaneitásra is utaló – használatra mégis miként kerített volna sort.) Megjegyzendő, hogy a szakértő több alternatívát is felállított az eszközhasználattal kapcsolatban, a bíróság nem alkalmazta az in dubio pro reo elvét, egyszerűen az Indítványozóra legterheesebb megoldást választotta ki, minden valamire való indokolás nélkül.

79. 8. Az eljárás során – már bírósági szakaszban – előkerült egy a rendőrség belső rendszeréhez hozzáférő, az Indítványozó számára egyébként indifferens személy által becsatolt irat, amelynek tartalma szerint az – állítólag meghekkkelhetetlen és minden utólagos beavatkozást komplex módon blokkoló **Robotzsaru-Neo** rendszerébe az Indítványozó már a **bűncselekmény elkövetését megelőző 8 órával** és annak bejelentését megelőzően **12 órával** rablás (és nem testi sértés) elkövetőjeként névvel azonosítottan felkerült. Ezzel a körülménnyel a bíróság nem foglalkozott, elintézte azzal, hogy az ügyészség nem talált ezen a téren bűncselekményre utaló adatot; ennek a körülménynek az Indítványozó azonosításában betöltött szerepét nem vizsgálta.

80. Az Indítványozó büntetőjogi felelősségét végső soron a bíróság a sértett és tanúként bevont barátja **megérzésére**, az terhelt orvosi **foglalkozásának** tényére és **egyetlen – ellentmondásos és nem alátámasztott – tanúvallomásra** alapította. Ezen utóbbi bizonyítékkal kapcsolatban megjegyzendő, hogy **három olyan személy** volt, akik a bűncselekmény időpontjában **láttak idegent** az elkövetés helyszínén. Ezek tanúvallomások nem egyeztek meg egymással, noha az időpontot illetően közel estek egymáshoz. Ezek közül kettőt érdemi indokolás nélkül kizárt a bíróság.

81. A harmadik tanú, négy ízben tett nyilatkozatot az ügyben és mind a vélelmezett elkövető testalkatát, mind öltözetét illetően **valamennyi esetben eltérő állításokat** tett az általa látott személyről. A vele készített **fantomrajz** – még saját maga szerint **sem** – **hasonlít** az Indítványozóra. A **hangfelismerés** során **két ízben két rendőrt ismert fel, s végül a hangazonosítás nem vezetett eredményre**; A személyi felismertetés bemutatás sem volt szabályos, az Indítványozót csak akkor vélte felismerni, amikor **az eljárási cselekményt megelőzően félreérthetetlen helyzetben látta a rendőrségen**. Előzetesen nem tett említést arról a körülményről, hogy **miről tudná azonosítani**, csak amikor – a fentiek szerint sugalmazottan, **sok hónappal az esemény után** – felismerni vélte az Indítványozót, onnantól fogva ragaszkodott ahhoz, hogy a **szemeiről** ismeri fel. Megjegyzendő, hogy az elkövető – a tanú szerint maszkot viselt és tojás alakú biciklis sisak volt rajta, s csak pár másodpercig látták egymást lépcsőházi körülmények között; s vallomásának az a része is cáfolásra került, hogy a médiában időközben nem látta az elkövetőt. Az ellentmondásoknak a bíróság nem tulajdonított jelentőséget, ahogyan annak sem, hogy a felismerésre bemutatás szabályai több ponton is sérültek, ezt a vallomást perdöntő bizonyítéknak tekintette.

82. Az Alkotmánybíróság – a Bíróság (EJEB) döntéseivel összhangban – határozataiban több ízben leszögezte, hogy a tisztességes eljárás követelmény-rendszerének egyes elemei nem vizsgálhatók és nem értékelhetők egymástól elszigetelten [20/2005. (V. 26.) AB határozat]. A bizonyítás szabályainak alkotmányos szempontok szerinti értelmezése és alkalmazása a büntető

ügyekben nem választható el a fegyverek egyenlőségének, a tartalmilag hatékony védelemhez való jognak, az ártatlanság védelmének tiszteletben tartásától. Az eljárási törvény rendelkezéseire figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő alanyoknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja. A bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell ügy elbírálásával kapcsolatos alapjogi követelményeket, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. Az Alaptörvény 28. cikke ugyanis a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [ld. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 28/2013. (X. 9.) AB határozat]. Alkotmányos kötelezettség az is, hogy az általa megvizsgált ügy döntési szempontjait érintő lényeges elemekről, a bizonyítási tevékenységről és a bizonyítékok értékeléséről a határozatában számot adjon. Ez utóbbi szintű a tisztességes eljárás részét képező indokolási kötelezettség teljesítését rója a bíróságra.

83. Jelen ügyben a tisztességes eljárás fentebb felsorolt elemei folyamatosan sérültek. Az Indítványozó **érdemi védekezését a bűnösség védelme folyamatosan akadályozta**. Azáltal – hogy noha szabadságelvonással járó kényszerintézkedés hatálya alatt állt – az összes, a legkülönbözőbb forrásokat: személyi és támadhatatlanul objektív tárgyi bizonyítási eszközök bevonására irányuló indítványát folyamatosan elutasították, vagy nem utasították el, csak nem teljesítették, majd csak részlegesen teljesítették, lényegében **eszköztelenné vált** a bizonyítási eljárás során és – **tartalmi értelemben – védelemhez való joga kiüresedett, a fegyverek egyenlőségéhez való joga eliminálódott**.

84. „A fegyveregyenlőség a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a **tény- és jogkérdésekben** véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal **összevethető súlyú jogosítványokkal** rendelkezzen. **Itt érintkezik a tisztességes eljárás elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés idejének és eszközeinek követelményével.**” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat] Az összevethető súlyú jogosítványok érvényre jutásának – a tartalmi védelmet is érvényre juttató – minimális része, hogy ha a terhelt és védője érdemben részt kíván venni a bizonyításban, indítványokat, észrevételeket tesz, szorosan az ügyre tartozó kérdések megvizsgálásának, védekezése ellenőrzésének igényével lép fel, azt a hatóságok és a bíróság komolyan vegyék; ha pedig ez nem történik meg, az, az ítélelhozatalakor, a bűnfelelősség megállapításakor nem eshet a vádlott terhére. A fair eljárás alapkövetelménye, hogy bizonyítási eljárást a bíróságok nem alkalmazhatják nyilvánvalóan visszaélészerűen és/vagy önkényesen (vö: Vidal v. Belgium 22/04/1992)

85. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban kimondta, hogy a védelemhez való jog értelmezésekor a korábbi alkotmánybíróági határozatok tartalmát irányadónak tekint. A **védelemhez való jog** alkotmányossági szempontból az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jogot a terhelt és

a védő jogainak együttes szemlélete alapján lehet alkotmányos szempontból megítélni [25/1991. (V. 18.) AB határozat]. Az eljárás során a terhelt személyesen védekezhet, de védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, a Be.-ben meghatározott módon védekezhessen. A védelmet megillető jogok része az **ügy megismerését és előbbre vitelét célzó jogok**. Ez utóbbiak közé tartozik az indítványok, észrevételek megtételére, a jogorvoslat benyújtására, a kérdések feltételére, a perbeszéd megtartására való jog [vö:15/2016. (IX. 21.) AB határozat, 8/2013. (III. 1.) AB határozat]

86. A védelemhez való jogok **nem formális jogok**; a hatékony védelem nem azt jelenti, hogy a hatóságok és a bíróság formailag nem akadályozza a Be. szerinti jogok gyakorlását, hanem azt, hogy a dialektikus bizonyítás követelményei szerint, a saját ügyében a terheltet és a védőjét az eljárás alanyának tekintve ténylegesen módot biztosítanak arra, hogy a saját igazságverzióját igazolhassa. Nyilvánvaló, hogy a terheltnek és a védőnek nincsenek olyan hatósági jellegű jogosítványai, amelyek automatikusan alkalmasak másoknak az eljárásba való bevonására, tőlük ismeretek megszerzésére vagy tárgyi bizonyítási eszközök beszerzésére, lefoglalására, szakértő vizsgálatára, tartalmi elemzésére. Ahhoz, hogy az ún. „ténylegesen azonos súlyú jogosítványokkal való rendelkezés” értelmet nyerjen, a hatóságoknak és a bíróságnak kell abban közreműködnie, hogy a védelmi oldal álláspontjának bizonyításához szükséges eszközök rendelkezésre álljanak. Ettől azonban az Indítványozó el volt zárva, így a hatékony védelem lehetősége szóba sem került.

87. Jelen eljárásban az Indítványozó tartalmilag semmilyen értelemben nem volt az eljárás olyan alanya, akit a széles értelemben vett tisztességes eljárás alkotmányos követelményei megillettek volna. Vele szemben a bűnösség vélelme meghatározóan befolyásolta az eljárás és a bizonyítás menetét és kimenetelét. **Perbeli jogosítványai olyan mértékig csorbultak**, ami nyilvánvalóan az **alapjogvédelem** sérelmeit jelenti.

88. A bírósági eljárás **sem volt pártatlan**, nem a tényállás valósághű megállapítására törekvés, hanem a vád tényállásának bizonyítása érvényesült. Ez nem a bíróság feladata, pontosabban nem ez a bíróság feladata. Ez oda vezetett, hogy a bíróság a látszatra sem ügyelve, vagy be sem szerzett bizonyítékokat, vagy kizárólag a vádlott terhére eső szempontok favorizálásának mentén vizsgálta azokat, még indokolásában is: fel sem vetve az ellenkező szempontok cáfolatát és az értékelő elemzés szintjén nem foglalkozva az elfogadott bizonyítékok ellentmondásosságával. Az nem cáfolat és nem is indokolás, hogy a védői oldal összes felvetését csupán formális félmondatokkal, mindenféle tartalmi érvre való hivatkozás nélkül utasítja el a bíróság, miközben általa is elismerten ügyben semmiféle közvetlen bizonyíték nincs; az elfogadott bizonyítékok pedig semmiféle, az Indítványozó bűnösségét igazoló tényállás megállapítására nem voltak alkalmasak. Azt például az indokolásból egyáltalán nem is lehet tudni a bíróság ítélete alapján, hogy a cselekmény lefolyására, motívumára vonatkozó megállapítások honnan eredeztethetők. Miközben a megismételt eljárásban már nyilvánvaló volt, hogy a bizonyítási eljárás során szokatlanul jelentős súlyú hibákat követett el a korábban eljáró bíróság, **ezáltal sem törekedett a tényállás teljes körű tisztázására, nem is ment végig a Kúria hatályon kívül helyező döntésében előírt szempontrendszeren** és továbbra sem volt motivált arra, hogy a terhelt védekezését leellenőrizze. Ez így már nem szakjogi, hanem alapjogi kérdés, mert sértette az ártatlanság vélelmét és a védekezéshez való jogot. Az ítélet pedig

ennek folytán nem a bizonyítékok értékeléséről ad számot, (a hosszas pertörténet mellett) csupán azok felsorolásáról; abból a bűnösségre vonatkozóan a bizonyítékok összekapcsolása nem is derül ki.

89. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló **indokokat kellő részletességgel mutassák be.**” Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}.” [3319/2018. (X. 16.) AB végzés] Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat] Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a **bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti**, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. 83003/2012. (VI. 21.) AB végzés]

90. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a **jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e.** Az Alkotmánybíróság törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben való állásfoglalást kerüli mindaddig, míg a jogalkalmazó eljárása „közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését”. [7/2013. (III. 7.) AB határozat, 13/2014. (IV. 18.) AB határozat] **Az alkotmányos tartalom érvényre juttatása követelmény a bizonyítási eljárás lefolytatásakor és a bizonyítékok értékelésekor is** [3/2015. (II.2.) AB határozat]. Ha ez sérül, az Alkotmánybíróság azt a tisztességes eljárás követelményrendszerén belül értékeli [21/2016. (XI. 30.) AB határozat].

Személyi szabadsághoz való jog

91. Összességében a jelen ügyben a büntetőjogi szankció alkalmazásához vezető eljárás nélkülözötte mindazon, fentebb kifejtett azokat a garanciákat, amelyek az ilyen súlyú jogkövetkezmények alkalmazásakor biztosították volna az indítványozó számára a széles értelemben vett tisztességes eljárást, az ártatlanság vélelmét, a fegyveregyenlőség követelményét és ezért sérült a védelemhez való joga is.

92. Az eljárás minőségét meghatározó alkotmányos eljárási garanciák mellőzése szükségképpen vezetett el oda, hogy az Indítványozó az eljárás során megalapozatlanul előzetes letartóztatásba

került, majd vele szemben nem tisztességes eljárásban, és jogorvoslati jogának sérülése mellett végrehajtandó szabadságvesztést szabtak ki. Az Indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás minimum követelményeit és a jogorvoslati jogot nélkülöző eljárás nem tekinthető olyan törvényes eljárásnak, ami megfelelne az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés követelményeinek.

93. A 23/2014. (VII. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a büntetőjog alaptörvényi korlátainak egyik legfontosabb eleme, hogy az egyén védelmet élvez a büntetőjogi eszközök állam általi önkényes felhasználásával szemben. A büntetőjogi szankciók alkalmazhatósága alkotmányos kereteinek szélső értékeit egyrészt az emberi méltósághoz (Alaptörvény II. cikk), a személyi szabadsághoz és biztonsághoz való jog (Alaptörvény IV. cikk), másrészt a kínzásnak, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódnak és büntetésnek a tilalma (Alaptörvény III. cikk) jelöli ki. Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése az Alkotmányhoz képest cizellálta a személyi szabadsághoz való jog tartalmát azzal, hogy kifejezetten nem zárja ki a szabadságtól való végleges megfosztás lehetőségét, azonban arra kizárólag szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt, jogerős bírói ítélet alapján, a szükségességi és arányossági kritériumok értelemszerű figyelembevételével kerülhet sor.”

94. A fenti határozatban az Alkotmánybíróság a IV. cikk sérelmét anyagi jogi oldalról vizsgálta, s az alkotmányossági probléma korábban is, elsődlegesen anyagi jogi kontextusokban merült fel. Ezúttal azonban nem a szankció szükségessége vagy arányossága a kérdés, hanem az, hogy az adott cselekményekre vonatkozó akár szükséges és arányos jogkövetkezmény kimondása, minimális törvényi garanciákat nélkülöző eljárás keretében tekinthető-e olyannak, amely a IV. cikk (1) bekezdésének megfelel. Az Indítványozó álláspontja szerint azért nem, mert az az eljárási garanciák, köztük az alapjogi vetületek relativizálását jelenti. **Sőt a IV. cikk (1) bekezdés II. fordulata pontosan az olyan eljárásokban adhat védelmet, amelyekben súlyos, processzuális természetű jogsértések vezettek ennek alkalmazásához.**

95. Az Indítványozó által a megelőző fejezetekben alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett körülmények, alapjogi sérelmek megállapítása önmagában kifejezésre juttatja, hogy a szabadságelvonáshoz vezető út nem volt törvényes, és amíg a processzus reparálása meg nem történik, a szabadságelvonás semmiképpen nem tekinthető kompatibilisnek a IV. cikk (1) bekezdéséből eredő követelményekkel. Az eljárás minőségének hibája többféle szempont alapján súlyozható, amikor azonban a terheltet megillető legalapvetőbb, történelmileg garantált jogok: a védelemhez való jog, az ártatlanság védelme sérülnek, az már nem tekinthető törvényben meghatározott eljárásnak. A Be. nem ilyen eljárási minőséget ír elő, garanciális rendelkezései éppen ezeket lennének hivatva kiküszöbölni.

96. A fentebb kifejtettek alapján az indítványozó ismételten kéri az indítvány befogadását és elbírálását, valamint a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján ex tunc hatályú megsemmisítését.

A végrehajtás felfüggesztése és egyéb körülmények

97. Az Indítványozó számára a garanciák mellőzésével lefolytatott eljárás és meghozott ítélet

eredményeként jelenleg is töltött szabadságvesztés további végrehajtása **visszafordíthatatlan károkat** okoz. Ezek közvetlen, alapjogilag igazolható sérelmek, hiszen sérülnek az Indítványozónak a magánélet védelméhez való jogai, a családi élet tiszteletben tartásához való joga, a személyi szabadsághoz való joga, a foglalkozás gyakorlásához való joga; mindazok a jogok, amelyek nem bűnös embert korlátozás nélkül és feltétlenül megilletnek. Az ebből eredő mentális károk lényegében fel sem mérhetőek, a materiális károk számottevőek.

98. Az Indítványozó mögött van olyan családi háttér és családi kapcsolatrendszer, ami lehetővé teszi, hogy ügye lezárásáig – még jogaiban korlátozva is – tisztes munkavégzés mellett, gyermekeivel, szüleivel, testvéreivel való kapcsolatát teljes értékűen megélve, az elszenvedett károkat enyhítse.

99. A végrehajtás felfüggesztésének az Abtv. 61. §-ban körülírt diszjunktív feltételei közül megállapítható, hogy minimálisan az alkotmánybíróság eljárásának tartamára és várható döntésére figyelemmel indokolt a büntető ítélet végrehajtásának felfüggesztése, tekintve, hogy az **Indítványozónak a helyzet fenntartása helyrehozhatatlan és súlyos károkat okoz.** A szabadságelvonással járó büntetés következményei minden esetben visszafordíthatatlanok és komoly jelentősége van annak, hogy valaki mennyi ideig kénytelen elszenvedni a nem megfelelő eljárásban kiszabott jogkövetkezményeket.

100. Az indokolásban kifejtett érveinkre figyelemmel megállapítható, hogy az Indítványozónak több szinten és többretegűen sérültek az alkotmányos jogai, amiért ténylegesen jogorvoslást kell kapnia. Ennek minősége és ténylegessége azonban függ attól, hogy mennyiben lesznek meg a jogorvosolhatóság tényleges feltételei; az Indítványozó mentális egészsége és az őt ért családi étellel kapcsolatos sérelmek ténylegesen mennyiben lesznek reparálhatók. Erre figyelemmel ismételten indítványozzuk a végrehajtás felfüggesztését. Erre figyelemmel indokolt az Abtv. 61. §-ának alkalmazása, ennek sikertelensége esetén pedig az Alkotmánybíróság saját hatáskörben történő eljárására.

101. Az Indítványozó megismétli a bevezetőben megjelölt bírói ítéletek és jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenessége megállapítására, ex tunc hatályú megsemmisítésére vonatkozó indítványát. Emellett utal arra, hogy a megismételt eljárás csak akkor hozhat kedvező eredményt az Indítványozó számára, **ha a megismételt eljárás során az alaptörvény-ellenes jogszabályok figyelmen kívül maradnak**; ekként indokolt az alkalmazási tilalom kimondása is.

102. Kétségtelen tény, hogy a régi és az új Be. találkozásakor esetekben elsődlegesen a jogalkotónak kell (kellett volna) minden esetre gondolva elrendeznie a jogszabályok hatókörét. Ez különösen elvárt minden olyan esetben, amikor egymáshoz képest – intézményrendszerében, filozófiájában, dogmatikájában – ennyire eltérő jogszabályokról van szó. Ebben a kérdésben a jogalkotó több vonatkozásban sem járt el kellő körültekintéssel, de az Indítványozó természetes személynek mulasztás megállapítását az Abtv. kizáró szabálya folytán nincs joga indítványozni.

103. Amennyiben azonban konkrét tilalmi szabályokat a jogalkotó nem állított volna fel (ahogy egyébként számos tekintetben nem is tette meg a két törvény találkozása esetére), akkor a

bíróságnak a megfelelő jogértelmezéssel módjában állt volna olyan, megfelelő jogértelmezés alkalmazása, amelynek révén az Indítványozó jogot nem veszít és az egyébként joghatályosan benyújtott jogorvoslati kérelmei ténylegesen elbírálásra kerülhetnek. A tilalmi klauzulák ezt azonban kizárták; így azok megsemmisítésével kerülhet a bíróság olyan pozícióba, amikor az **Alaptörvény 28. cikke mentén történő jogértelmezéssel** – az átmeneti ügyekben – a jogorvoslathoz való jog alkotmányos értelmére, az Alaptörvény indokolására és az alkotmánybíróági gyakorlatra figyelemmel fel tud lépni az alapjog gyakorolhatósága érdekében.

Budapest, 2018. november 8.

Tisztelettel, az Indítványozó képviseletében:

dr. Kadlót Erzsébet

dr. Kadlót Erzsébet

ügyvéd

Melléklet: Támadott határozatok papír alapon
táblázatok
Meghatalmazás
CD melléklet a releváns dokumentumokkal